

Cílem této práce, jak jsem předeslal v úvodu, bylo podrobněji rozebrat určité aspekty postavení stran exekučního řízení se zaměřením na vybrané situace, jež v průběhu exekučního řízení mohou vyvstat. Tyto situace jsem se pak snažil rozebrat tak, jak by měly být řešeny v komparaci s tím, jak tomu bývá v praxi. Z pohledu oprávněného jsem hlavní pozornost věnoval těm situacím, jež jsou způsobitelné zásadním způsobem ovlivnit postavení oprávněného s jeho nárokem v tomto řízení, tzn. schopnost oprávněného vymoci svůj nárok, resp. alespoň jeho část. Stranou jsem ponechal exekuce na plnění, jež nejsou peněžité povahy, neboť tato skrývají rizika jiného rázu, a soustředil jsem se pouze na exekuce na plnění peněžitá. Z pohledu povinného jsem pak ponechal stranou situace již rozebrané v pojednání o postavení oprávněného a věnoval se zejména institutům ochrany postavení povinného. Vedle obsahově užšího postavení povinného je právě toto důvodem disbalance pojednání o povinném ve vztahu k rozsahu pojednání o oprávněném. Proto nelze jednotlivé části hodnotit pouze ve vztahu k postavení jedné ze stran.

Co se týče právní úpravy postavení stran, s ohledem na dobu dokončování této práce (2009/2010), bylo nutno postupovat v souladu s posledními významnými změnami jak

¹²³ Jedná se o relativní objektivní odpovědnost, neboť § 32 odst. 2 EŘ poskytuje exekutorovi liberační důvod.

o.s.ř., tak samotného exekučního řádu. Přesto, že se jedná o předpisy procesní (postupuje se dle nich od okamžiku jejich účinnosti), u vybraných institutů byla popsána, resp. zohledněna i právní úprava předchozí. Co se týče zejména poslední novely EŘ účinné od 1.11.2009, tuto zatím lze hodnotit pouze v rovině teoretické, neboť její ustálené praktické dopady zatím nejsou známy. K otázce smyslu dané novely - modernizovat EŘ po vzoru sousedních zemí tak, aby vyhovoval moderním standardům a požadavkům civilně-právní exekuce, lze konstatovat, že na právní úpravě exekuce se tato snaha neprojevila pouze formálně. Změn dostalo hlavně postavení povinného, jenž byl počínaje okamžikem nařízení exekuce závislý na ohleduplnosti exekutora. Nyní mu právní řád přiznává několikera oprávnění, jimiž může chránit svůj majetek a tím i napomáhat přiměřenosti exekuce. Přesun mnohých rozhodovacích pravomocí na soudní exekutory pak sice nemá přímý vliv na postavení stran exekučního řízení, nicméně smyslem tohoto přesunu je zrychlení procesního rozhodování a tím i provedení exekuce. To vše se pak děje v zájmu obou stran (právo na spravedlivý proces). Z obsahu práce vyplývá, že předmětná novelizace EŘ odstranila mnohé dosud obtížně řešitelné situace, nicméně, jak to u nás bývá, ani tato změna není sama o sobě dokonalá. Lze tedy pouze vyčkávat, kolik nedokonalostí a skulin ve zdánlivě dokonalé právní úpravě povinné subjekty odhalí a jakým způsobem se s tím vypořádá judikatura.

V první části práce jsem obecným způsobem popsal podstatu exekucí, resp. výkonu rozhodnutí. Následně jsem zúžil předmět práce pouze na exekuce dle exekučního řádu a popsal obecně zásadní rozdíly mezi exekucí a soudním výkonem rozhodnutí co se postavení stran týče. V následující - druhé části jsem obecně popsal postavení stran v rámci exekučního řízení. Z důvodu osvětlení podstaty a historického odůvodnění určitých institutů jsem do této části začlenil stručný historický exkurz. Tento je následován dvěma stěžejními kapitolami, z nichž každá pojednává o jedné ze stran.

První je logicky pojednání o postavení oprávněného. Toto postavení jsem nejprve obecným způsobem popsal ve vztahu k jednotlivým fázím exekučního řízení s tím, že jsem předběžně upozornil na vybrané problematické momenty, jež budou podrobeny rozboru v dalších částech. V navazující části jsem se zaměřil na vady exekučních titulů, jež se v praxi velmi často vyskytují a jež způsobují pro oprávněného nemalé

komplikace. Tyto jsem hodnotil jak ve světle jejich možných důsledků, tak z hlediska možnosti jim předcházet. Následně jsou vyjmenovány právní nástroje, jimiž může oprávněný svou pohledávku a tím i postavení v exekuci bránit. Jedná se veskrze o nástroje, jež jsou způsobilé účinným způsobem reagovat na rozličné činnosti povinného, jimiž se snaží dosažení účelu exekuce zmařit. V návaznosti na to je uvedena i možnost exekuce v zahraničí.

Poměrně podrobně pak byly rozebrány i určité sekvence vztahu oprávněného a exekutora. Důraz jsem zde kladl zejména na podmínky povinnosti k úhradě nákladů exekuce. V této souvislosti byla zmíněna i odpovědnost exekutora za škodu a rámcové dohody.

Kapitola o postavení oprávněného je zakončena pojednáním o problémech, jež v sobě skrývá zahájení, průběh a ukončení vybraných paralelně probíhajících řízení. Hlavní pozornost v této části jsem pak věnoval důsledkům jejich zahájení a okamžiku souběhu pro exekuční řízení. Stejně tak jsem posuzoval ukončení těchto řízení, a to s důrazem na následnou změnu postavení oprávněného v exekučním řízení.

Následně jsem se zaměřil na postavení povinného, kde jsem se snažil při vědomí omezenosti rozsahu jeho postavení rozebrat určité momenty, jež jsou v běžné praxi ke škodě povinného přehlíženy. Nejprve jsem obecně charakterizoval postavení povinného, což jsem doplnil pojednáním o slabším postavení povinného a jeho ochraně. Dále je rozebrána problematika úhrady vymáhaného plnění povinnému s tím, že obsah této části je rozčleněn podle okamžiku, kdy k danému splnění povinnosti dojde. Do této části jsem se též snažil zapracovat problematiku nákladů exekuce, případně popis ideálního postupu při úhradě vymáhaného plnění.

V další části bylo obecně rozebráno postavení povinného v jednotlivých fázích exekučního řízení, kdy je rozlišeno postavení ve fázi před nařízením exekuce a ve fázi jejího provádění.

Následují dvě kapitoly zaměřené na instituty pro postavení povinného prospěšné, a to kapitoly věnované ochraně postavení povinného a obraně daného postavení realizované

přímo povinným. Zejména druhá jmenovaná kapitola si dle mého názoru zaslouží ze strany povinných pozornosti, když nezaměřuje na zcela nový, nicméně z pohledu povinného velmi významný institut, a to možnost zúžení inhibitoria ve vztahu ke konkrétnímu majetku. Současně jsou rozebrány „klasické“ instituty odkladu provedení exekuce a jejího zastavení, kdy tyto jsou hodnoceny zejména jako nástroje obrany slabšího postavení povinného, jichž lze využít i ex offo. Hodnoceny jsou pak jak ve vztahu mezi sebou, tak z pohledu charakteru důsledku pro postavení povinného.

Jako protiklad kapitoly o nástrojích oprávněného jsem uvedl několikere způsoby, jimiž se povinné subjekty nejčastěji snaží vyhnout se důsledkům exekuce, či její provedení ztížit. Dané činnosti byly zhodnoceny jak z hlediska jejich souladu s právními předpisy, tak z hlediska jejich úspěšnosti.

Kapitola o postavení povinného je zakončena pojednáním o vybraných aspektech vztahu povinného k soudnímu exekutorovi. Zde jsou podrobeny rozboru zejména možnosti postupu povinného vůči exekutorovi, případně je reagováno na v praxi se vyskytující nešvary exekutorů.

Veškeré zmíněné problémy jsem se současně snažil zhodnotit z hlediska toho, jakým způsobem, či zda vůbec má ta která strana možnost nějakým způsobem předmětné problémy odstranit, bránit se jim nebo jakým způsobem jim lze z jejího procesního postavení předcházet. Ve světle toho bude snad tato práce přínosem zejména pro ty oprávněné subjekty, jež disponují širším portfoliem exekučních titulů, tzn. subjekty, jež opakovaně vstupují do exekučního řízení. Povinným subjektům pak necht' je tato práce vodítkem, jak maximálně zmírnit dopady exekuce a vyhnout se jejím nepříjemným důsledkům, případně ukazatelem často opomíjených hranic zásahu do jejich základních práv.